

ЗБИРКА ПЛАКАТА

О плакатима као могућем извору за проучавање историје културе наших народа, мало је писано, иако се појава плаката везује за саме почетке писмености, за њено даље ширење и усавршавање. Постанак и историјат развитка плаката могао би да буде предмет једне посебне студије. Овога пута биће речи о збирци плаката у Историјском музеју Србије, о њеном значају, као и њеним сазнајним и изражајним могућностима у оквирима музејске проблематике.

По свом садржају и особеностима, плакати могу бити врло разноврсни. Највећим делом, збирка плаката ИМС садржински се везује за политичка и културна збивања времена у коме су настајали и у коме су вршили одређену сазнајну и културну функцију. Штампани су већином у виду објашњења политичких програма, прогласа, акција, значајнијих политичких, привредних или културних збивања.

Плакати су један посебан вид пригодне публицистике, који је усмерен на то да обрати пажњу на своју садржину најприкладнијим могућим изражајним средствима; стога су често занимљива и ликовна решења појединих плаката, нарочито оних из новијих времена. Садржинска страна, као и логика и убедљивост текста врло су значајни, а по свом стилу и драматичности казивања, плакати могу бити права мала реторична ремек-дела.

Када је реч о новијој историји, плакати су постајали моћно средство борбе појединих политичких партија, у разним изборним кампањама и другим видовима политичких акција, а њихов пропагандни карактер манифестовао се најчешће у виду одбране одређеног политичког програма, и изношењем стварне истине, или памфлетским нападом на политичке противнике, јер је политичкој борби појединих партија одговарало свако средство које је водило циљу.

Плакати у историјским музејским збиркама имају, поред документарне, сазнајне, и своју посебну музеолошку вредност, која се нарочито манифестује приликом приређивања разних тематских изложби, јер плакат је сам по себи врло једноставан и погодан за експонирање, било на пану или у витринама, зависно од свог значаја, ликовног решења, димензија итд.

У збирци плаката Историјског музеја Србије налазе се најразноврснији штампани материјали, у виду разних прогласа, повеља, летака, памфлета, посмртница, привредних и разних огласа, позивница за културно-уметничке приредбе и др.

Поштујући хронологију настанка ових плаката и њихову тематску опредељеност, изнећемо, у краћим цртама, основне податке о њима.

1. ПРОГЛАС ФРАЊЕ ЈОСИФА I, инв. бр. 2473

Оломуц, 3/15, 1848. (43,5 × 56)

Фрања Јосиф I проглашава архиепископа Јосифа Рајачића за патријарха карловачког а мајора Стефана Шупљикца унапређује у чин војводе, због ратних заслуга Срба у 1848. години. (У дну плаката налази се аустроугарски грб са двоглавим орлом и потпис: Стадион, с. р.)

2. МОМЕ ДРАГОМ НАРОДУ, инв. бр. 117

Београд, 1. децембра 1877. (50 × 66)

У дужем тексту прокламације, кнез Милан Обреновић IV позива српски народ у борбу против Турака, који су прекршили одредбе о миру закљученом 16. фебруара 1877. године.

3. АДРЕСА КОЈОМ ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА ЗА 1879. ГОДИНУ ОДГОВОРИЛА ЊЕГОВОМ ВИСОЧАНСТВУ КЊАЗУ НА ПРЕСТОЛНУ БЕСЕДУ, инв. бр. 873

Ниш, 20. новембра 1879. (59 × 89,7)

Овим прогласом Народна скупштина за 1879. годину одговорила је кнезу Милану Обреновићу IV на престону беседу, изражавајући оданост кнезу за његово успешно управљање државом, како на унутарњем, тако и на спољнополитичком плану. Проглас су издали секретари: С. Живковић, Б. Ж. Борђевић, А. Поповић, С. Карапешкић, М. Петровић и сто четрдесет осам посланика, као и председник Народне скупштине Т. П. Туцаковић и потпредседник Вуја Васић.

4. ПРОГЛАС О ВЕНЧАЊУ АЛЕКСАНДРА I И ДРАГЕ МАШИЊ, инв. бр. 7

Београд, Штампарија Д. Димитријевића, 20. VII 1900. (40 × 55)

Проглас Представништва престонишког грађанства, упућен београдском грађанству, о венчању Александра I и Драге Машин.

5. ВЛАДЕ У СРБИЈИ ОД 1868. ДО 1902. ГОД., инв. бр. 726

Београд, Штампарија Св. Николића, 1902. (57,2 × 82,5)

Плакат хронолошким редом приказује четрдесет промена у влади Србије у времену од 1868. до 1902. године. (Текст је овичен правоугаоником израђеним у народној орнаментички.)

6. НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ, инв. бр. 1552

Београд, 1910. (21 × 34)

Ову интерпелацију грађанства посланицима Народне скупштине поднео је социјалдемократски посланик Триша Кацлеровић 10. XI 1910. године. У њој се он залаже за враћање основног грађанског права — права гласа: „Господо посланици, Обесправљени синови и кћери ове земље обраћају вам се и траже од вас признање права грађанства, права на слободан живот. Обраћају вам се они на које је свађено тешко бреме рада, они који хране све. Обраћају вам се творци свега богатства и сјаја, обраћају вам се гладни синови српски, који на својим плећима држе културу Србије и

својим животима крче пут напредовања њена. Обраћају вам се и протестују зато што им се отаџбина, која њима треба да је највише захвална, захвалила одузевши им основно грађанско право — право гласа. Право решавања како да живи, како да се развија и уређује наша земља, одузето је нама, од чијих вредних руку та земља и живи, па је дато лењивцима, који су благо стекли експлоатишући нас, сисајући сокове живота нашег."

7. СОЦИЈАЛНА ДЕМОКРАТИЈА РУДАРИМА, инв. бр. 2867

Београд, Штампарија Саве Раденковића и брата, 1912. (25 × 32)

Овај проглас издала је Главна управа Српске социјалне демократије пред изборе 1912. године, износећи у њему основне проблеме рударства у Србији и позивајући рударе да гласају за Социјалдемократску партију.

"... у недељу 1. априла не улазите у руднике; нека шахте остану пусте, нека окна и штољне буду без рудара, нека сви хоризонти буду празни, нека се и у галеријама не чује копање руде. Тога дана сви, колико год вас има, изађите на биралиште и тамо гласајте за посланичке кандидате наше Партије, Ваше Социјалне Демократије, те да и ви и цела радничка класа имаднете што већи број својих представника у Народној Скупштини, те да се потпуније бранимо од насиља власничкога, од дерања државног и од пљачке капиталиста и капиталистичких компанија."

8. КО ТРЕБА ДА ВЛАДА, инв. бр. 2868

Београд, Штампарија Саве Раденковића и брата, 1912. (25 × 32)

Проглас Српске социјалдемократске партије пред изборе 1912. године. У прогласу се износе основни економски проблеми Србије и потреба за општим правом гласа, пошто је једна трећина грађана у Србији политички обесправљена.

9. РАДИКАЛЦИМА У СРЕЗУ ПАРАЋИНСКОМ, инв. бр. 2866

Параћин, Прва параћинска штампарија код „Хаџи Лазе“, марта 1912. (39 × 57)

Проглас са листом посланика за параћински округ, пред изборе 1. априла 1912. године.

10. ОБЈАВА, инв. бр. 2909

Ужице, 1. јануара 1916. (31 × 44)

Објава о оснивању Окружног окупационог заповедништва за ужички округ. Издаје окружни командант, пуковник Бабић.

11. ОБЈАВА, инв. бр. 2910

Београд, 10. марта 1916. (70 × 39)

Овом објавом окупациона врховна војна команда наредбом № 21925 од 1916. забрањује држање оружја, муниције и експлозива у крајевима Србије који се налазе под управом аустроугарске војске. (Писано немачки и српски, латиницом и ћирилицом.)

12. ОБЈАВА О РЕКВИЗИЦИЈИ ПРАЕРАЂЕНИХ КОЖА СВИХ ВРСТА, инв. бр. 2911

Ужице, априла 1916. (64 × 45)

Овом објавом К. Ј. № 1686 Ц. и к. окружно заповедништво у Ужицу издаје наређење о реквизицији прерађених кожа свих врста. (Писано немачки и српски, латиницом и ћирилицом.)

13. ОБЈАВА, НАРЕДБА ВРХОВНОГ ВОЈНОГ КОМАНДАНТА 1916, инв. бр. 2912
Ужице, јуна 1916. (70 × 50)

Ц. и к. врховно војно заповедништво издаје објаву о средствима плаћања. Ерцгерцог Фридрих, фелдмаршал, с.р. (Писано немачки и српски, латиницом и ћирилицом.)

14. ОБЈАВА, инв. бр. 2913
Београд, 1916. (66 × 48)

Ц. и к. војна генерална губернија у Србији, ЕВЗ бр. 828/О А., издаје објаву о откупу шљива, пекмеза и шљивовице. Заступник генер. губернера Г. М. пл. Бабић, с.р. (Писано немачки и српски, латиницом и ћирилицом.)

15. ОБЈАВА, инв. бр. 2914
Београд, јула 1916. (66 × 42)

Ц. и к. војна генерална губернија издаје објаву о забрани држања оружја и муниције. (Писано немачки и српски, латиницом и ћирилицом.)

16. ОБЈАВА, инв. бр. 2916
Ужице, септембра 1916. (23,5 × 63)

Ц. и к. окружно заповедништво у Ужицу издаје објаву о сабирању и откупу шишарки. Окружни заповедник: у заст. Хирш, мајор, с. р.

17. ОБЈАВА, инв. бр. 2917
Београд, августа 1916. (45 × 63)

Ц. и к. главна војна губернија у Србији, СЗЗ бр. 822/О А., издаје објаву о одузимању свих количина ракије за потребе војске. (Писано немачки и српски, латиницом и ћирилицом.)

18. ОБЈАВА, инв. бр. 2918
Београд, 24. августа 1916. (48 × 66)

Ц. и к. војна генерална управа у Србији, През. бр. 12953, издаје објаву о статистичком снимању свих количина брашна и других производа. Фрајхер фон Ремен, Г. П., с.р. (Писано немачки и српски, латиницом и ћирилицом.)

19. ОБЈАВА, инв. бр. 2919
Београд, јуна 1916. (30,5 × 63,5)

Ц. и к. окружна команда у Београду издаје објаву о прикупљању свих количина метала (олова, цинка, калаја итд.) за потребе војске. (Писано немачки и српски, латиницом и ћирилицом.)

20. ОБЈАВА, инв. бр. 2920
Ужице, 4. октобра 1916. (47 × 60)

Ц. и к. окружно заповедништво у Ужицу издаје објаву о прикупљању воћних коштица. Окружни заповедник: у заст. Хирш, мајор. (Писано немачки и српски, латиницом и ћирилицом.)

21. ОКРУЖНИЦА, инв. бр. 2921
Београд, 1916. (45 × 63)

Ц. и кр. војна генерална управа у Србији, Одељ. 9, № 5110, забрањује клање стоке у циљу очувања сточног фонда. (Писано немачки и српски, латиницом и ћирилицом.)

22. ПРОГЛАС, инв. бр. 2922
Београд, 1916. (45 × 63)

Ц. и кр. војна генерална управа у Србији, В. Г. бр. 2229, издаје проглас о обавезном узимању пасоша за сву стоку у приватном поседу. (Писано немачки и српски, латиницом и ћирилицом.)

23. ОБЈАВА, инв. бр. 2923
Ужице, 13. јула 1917. (43 × 63)

Ц. и к. окр. заповедништво у Ужицу, № 7970, издаје објаву о начину извођења жетве и о контроли прихода. За окружног заповедника: Хефнер, капетан, с.р. (Писано немачки и српски, латиницом и ћирилицом.)

24. ОБЈАВА, инв. бр. 2924
Ужице, 13. септембра 1917. (35 × 63)

Ц. и к. окружно заповедништво у Ужицу, № 10305, издаје објаву о узапћењу жетве пасуља. Окружни заповедник Круес, пуковник, с.р. (Писано немачки и српски, латиницом и ћирилицом.)

25. ОБЈАВА, инв. бр. 2925
Ужице, 13. септембра 1917. (47 × 62)

Ц. и к. окр. заповедништво у Ужицу, № 10303, издаје објаву о забрани трошења јечма. Окружни заповедник Круес, пуковник, с.р. (Писано немачки и српски, латиницом и ћирилицом.)

26. ОБЈАВА, инв. бр. 2926
Ужице, 23. фебруара 1917. (47,5 × 63)

Ц. и к. окружно заповедништво у Ужицу, Екс. № 1959, издаје објаву о пописивању семена. Окружни заповедник Верховац, пуковник, с.р. (Писано немачки и српски, латиницом и ћирилицом.)

27. ОБЈАВА, инв. бр. 2927
Београд, маја 1917. (77 × 32)

Ц. и кр. војна генерална губернија у Србији, Ст. у. бр. 705, издаје објаву о попису обрађеног земљишта и семена утрошеног на усеве. Ц. и к. војни генерални гувернер, барон Ремел, генерал пешадије, с.р. (Писано немачки и српски, латиницом и ћирилицом.)

28. ОБЈАВА, инв. бр. 2928

Београд, 1. октобра 1917 (32 × 50)

Цес. и кр. војна генерална губернија у Србији, През. бр. 26711 од 1917, издаје објаву о попису становништва на подручју Србије које су запоселе окупационе трупе. Барон Ремен, генерал-пуковник, с. р.

29. ОБЈАВА, инв. бр. 2931

Ужице, 27. јануара 1917. (11 × 21)

Ц. и к. окружно заповедништво у Ужицу издаје објаву о регулисању пријављивања стоке. Окружни заповедник: у заст. Хирш, мајор, с. р.

30. ОБЈАВА, инв. бр. 2932

Ужице, 25. марта 1917. (24 × 32)

Ц. и к. окружно заповедништво у Ужицу, Екс. № 3556/917, издаје објаву о начину пролетњег обделавања земље. Окружни заповедник: Верховац, пуковник, с. р.

31. ПРАВИЛА ЗА ПЕЛЦОВАЊЕ, инв. бр. 2933

Ужице, 1917. (23,5 × 29)

Ц. и к. окружно заповедништво у Ужицу издаје правила за пелцовање становништва против заразних болести. Окружни заповедник: Пуковник Бабић.

32. ОБЈАВА, инв. бр. 2937

Ужице, 18. марта 1918. (62 × 47)

Ц. и к. окружно заповедништво у Ужицу, № 183, издаје објаву о чувању становништва од заразних болести, као и о начину спречавања ширења заразе. Окружни заповедник: Круес, пуковник, с. р. (Писано немачки и српски, латиницом и ћирилицом.)

33. УПУТСТВО О ПЕГАВОМ ТИФУСУ, инв. бр. 2935

Ужице, 18. марта 1918. (22 × 31)

Ц. и к. окружно заповедништво у Ужицу издаје упутство о пегавом тифусу и о начину лечења ове болести. Окружни заповедник: Круес, пуковник, с. р.

34. УПУТСТВО ЗА ПОДИЗАЊЕ ВРТОВА ЗА ПОВРЋЕ, инв. бр. 2934

Ужице, 1916—1918. (21 × 34)

Ц. и к. окружно заповедништво, К дел. бр. 4055, издаје упутство о начину подизања вртова за гајење поврћа.

35. ОБЈАВА, инв. бр. 2930

Ужице, 22. јула 1918. (38 × 22)

Ц. и к. окружно заповедништво у Ужицу издаје објаву о предаји жита окупационим властима. Окружни заповедник: Делић, пуковник, с. р.

36. ОБЈАВА, инв. бр. 2929
Ужице, 26. јула 1918. (47,5 × 47,5)

Ц. и к. окружно заповедништво у Ужицу издаје објаву о формирању прекосуда. Окружни заповедник: Делић, пуковник, с. р.

37. ОБЈАВА, инв. бр. 2915
Ужице, 1918. (49 × 34)

Ц. и к. окружно заповедништво у Ужицу издаје објаву о обавезној предаји хартије до 20. јануара 1918. године. Барон од Ремена, с. р., ген.-пуковник, гувернер. (Писано немачки и српски, латиницом и ћирилицом.)

38. МАРКИРАЊЕ КРУНА, инв. бр. 2936
Ужице, 12. децембра 1919. (22 × 31)

Окружна поткомисија за маркирање крунских новчаница издаје наредбу да се маркирање обави од 15. XII до 29. XII 1919. године.

39. МОМЕ НАРОДУ, СРБИМА, ХРВАТИМА И СЛОВЕНЦИМА, инв. бр. 116
Београд, 24. децембра 1918. (36 × 28)

Плакат представља проглас народу који је уочи прве Нове године после уједињења издао регент Александар у име краља Петра I. У прогласу говори о уређењу уједињене државе Срба, Хрвата и Словенаца и о правима свих народа који живе у уједињеном краљевству. У даљем тексту прогласа обећава скоро извршење аграрне реформе и даље јачање демократских права свих народа уједињеног краљевства.

У горњем делу прогласа налази се слика регента Александра.

40. ПАМФЛЕТ ПОВОДОМ ОСТАВКЕ СТОЈАНА ПРОТИЋА, ПРЕДСЕДНИКА
ВЛАДЕ, инв. бр. 872
Београд, 3. августа 1919. (42 × 57,8)

Памфлет садржи осуду Стојана Протића, председника Министарског савета, који подноси оставку у најсудбоноснијим тренуцима за уједињену краљевину СХС. Текст осуде, односно напада на Стојана Протића, написали су Љуб. М. Давидовић, Павле Маринковић, В. С. Вељковић и други истакнутији чланови Демократске странке. (Плакат је без наслова.)

41. ДРАГИ ПРИЈАТЕЉИ, инв. бр. 2893
Београд, 1920. (24 × 30)

Народни посланици Радикалне странке за округ ужички, Миша Трифуновић, Андра Станић и Љубомир Јеремић подносе извештај о раду Скупштине и Владе.

42. СВИМА ЧЛАНОВИМА РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ, инв. бр. 2894
Ужице, 22. новембра 1920. (24,5 × 32)

Плакат садржи позив члановима Радикалне странке да гласају за листу Мише Трифуновића и другова. Потписао га је Радикалски одбор среза ариљског.

43. ГОВОР БОРИСАВА Т. ШТАВЉАНИНА, НАРОДНОГ ПОСЛАНИКА ЗА ОКРУГ ЧАЧАНСКИ, НА СЕДНИЦИ УСТАВОТВОРНЕ СКУПШТИНЕ ДРЖАНЕ 12. МАЈА ПРИЛИКОМ ПРЕТРЕСА УСТАВА У НАЧЕЛУ, инв. бр. 2882
Београд, 1921. (32 × 47)

Борисав Штављанин говори о вековним неправдама које су чињене српском сељаку, о ставу сељака према новом Уставу и политичким партијама, које углавном раде за своје интересе, запостављајући интересе друштва у целини.

44. ЧЛАНОВИМА И ПРИЈАТЕЉИМА ДЕМОКРАТСКЕ СТРАНКЕ У ОКРУГУ УЖИЧКОМ, инв. бр. 2885
Ужице, јула 1921. (23 × 30)

О реорганизацији Демократске странке, о њеном раду итд. Михаило Живковић, народни посланик.

45. ЧЛАНОВИМА И ПРИЈАТЕЉИМА ДЕМОКРАТСКЕ СТРАНКЕ ОКРУГА УЖИЧКОГ, инв. бр. 2886
Ужице, марта 1923. (42 × 57)

О идеалима демократије, изборне паролe, о јединству Демократске странке, демократска листа итд.

46. ДЕМОКРАТИМА АРИЉСКОГА СРЕЗА, инв. бр. 2887
Ужице, марта 1923. (23 × 31,5)

Саопштење о искључењу из Демократске странке Радоја Јовановића и о кандидовању Миленка Глишића и Николе Вуковића, на листи Милана Јокића, за посланике Демократске странке. Председник Окр. одбора Демократске странке, Михаило Живковић.

47. РАДИКАЛИМА СРЕЗА АРИЉСКОГ, инв. бр. 2896
Ужице, 12. фебруара 1923. (22 × 30)

Плакат садржи позив за среску радикалну конференцију у Ариљу.

48. БИРАЧИМА, инв. бр. 864
Београд, 1923. (14,5 × 21)

Овај предизборни проглас, од 16 страна текста, садржи експозе Николе Пашића у коме он излаже бирачима досадашње успехе и тешкоће владе Краљевине СХС, као и нови програм владе који предвиђа спровођење аграрне реформе и сређивање културно-просветних питања.

49. МОЈ ОДГОВОР Г. ЉУБОМИРУ ДАВИДОВИЋУ, инв. бр. 865
Београд, 18. децембра 1924. (41,8 × 58)

Народни посланик Милош Савчић одговара Љубомиру Давидовићу на ранији напад објављен у „Политици“, због Савчићевог иступања из Демократске странке, на чијем се челу налази Љ. Давидовић. Савчић износи кратак историјат странке

и оптужује Давидовића да је издао Видовдански устав (1921) и да једно говори а друго чини. Замера Давидовићу због његове сарадње са Стјепаном Радићем из Загреба, као и свима другима који нису Срби.

50. ДРАГИ ПРИЈАТЕЉИ, инв. бр. 867
Горњи Милановац, 30. јануара 1925. (47,5 × 63,2)

Окружни одбор Демократске странке за округ руднички позива народ да гласа за Демократску странку.

51. СВИМА ПРИЈАТЕЉИМА ДЕМОКРАТИЈЕ, инв. бр. 866
Београд, 1925. (36,8 × 54)

Плакат садржи програм Демократске странке, која се залаже за равноправност међу народима, за основне политичке и грађанске слободе које је влада „Обзнаном“ укинула. Проглас су припремили: председник Извршног одбора Демократске странке Љуб. М. Давидовић, потпредседник др Иван Крстељ и чланови Извршног одбора.

52. ДЕМОКРАТИМА ОКРУГА РУДНИЧКОГ И ЊИХОВИМ ПРИЈАТЕЉИМА, инв. бр. 868
Горњи Милановац, 30. јануара 1925. (47,8 × 63,2)

Окружни одбор Демократске странке округа рудничког позива бираче да гласају за Демократску странку. Плакат садржи и одговор на памфлет Павла Анђелића у коме је овај оклеветао шефа странке Љ. Давидовића, као и саму странку.

53. ДЕМОКРАТИМА И ПРИЈАТЕЉИМА, инв. бр. 869
Горњи Милановац, 30. јануара 1925. (49 × 63)

Памфлет Пере Т. Милановића, носиоца листе Демократске странке против Павла Анђелића.

54. ЧЛАНОВИМА И ПРИЈАТЕЉИМА ДЕМОКРАТСКЕ СТРАНКЕ, инв. бр. 870
Београд, 4. августа 1925. (39 × 52,3)

У плакату се говори о слабостима Видовданског устава и износи мишљење Демократске странке о „хрватском питању“ као и будући програм Демократске странке. Текст су потписали Љубомир М. Давидовић, чланови посланичког клуба и чланови Главног одбора.

55. РАДИКАЛИМА ОКРУГА УЖИЧКОГ, инв. бр. 2892
Ужице, јануара 1925. (31 × 63)

Окружни одбор Народне радикалне странке за округ ужички позива грађане да гласају за Радикалну странку. Странке Стјепана Радића, Љубе Давидовића, др Корошеца и Мехмеда Спаха подвргнуте су оштрој критици.

56. НАРОДУ ОКРУГА УЖИЧКОГ, инв. бр. 2891
Ужице, 2. јануара 1925. (32 × 47)

Предизборни проглас припадника Странке самосталних демократа, на чијем се челу налази Светозар Прибићевић, у коме се позива народ округа ужичког да гласа за листу Милоша Савчића. У прогласу су изложене оштрој критици све друге политичке странке.

57. ОКРУЖНИМ И СРЕСКИМ ОДБОРИМА ДЕМОКРАТСКЕ СТРАНКЕ, инв. бр. 871
Београд, 1925. (37,2 × 45,2)

Одговор Љуб. М. Давидовића на памфлет председника Главног одбора Радикалне странке у коме је неистинито приказана политичка ситуација у земљи. Љ. Давидовић се залаже у овом прогласу за истинско јединство Срба, Хрвата и Словенаца. (У дну плаката је и отисак оригиналног печата Демократске странке.)

58. ПИСМО СВЕТИСЛАВА ЈЕРЕМИЋА — ДРАГИ ЗЕМЉАЧЕ, инв. бр. 2863
Ужице, 27. јануара 1925. (47,5 × 63)

Светислав Јеремић, народни новинар из Чачка, позива бираче ужичког краја да гласају за самосталног демократу Милоша Савчића, бившег министра из Београда.

59. ДРАГИ ПРИЈАТЕЉУ, инв. бр. 2899
Ужице, 24. јануара 1925. (21 × 31)

Одбор Народне радикалне странке за округ ужички позива бираче да гласају за Мишу Трифуновића, министра вера и носиоца листе Радикалне странке округа ужичког.

60. БИРАЧИМА СРЕЗА АРИЉСКОГ, инв. бр. 2884
Ужице, 1925. (15 × 24)

У плакату су изнесене одредбе изборног закона, члан 72. и 73, којима се гарантује слобода при гласању и слободна употреба бирачког права.

61. ПОЗИВ НА УПИС АКЦИЈА АРИЉСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ ЗА ШТЕДЊУ И КРЕДИТ У АРИЉУ, инв. бр. 2877
Ужице, 1926. (30 × 50)

Пропагандни плакат Ариљске штедионице у коме се износе услови штедње.

62. РАДИКАЛИМА СРЕЗА АРИЉСКОГ, инв. бр. 2879
Ужице, 11. децембра 1926. (32,5 × 46,5)

Позив на радикалски збор пред изборе, 23. јануара 1927, на коме ће се извршити кандидатура посланика Радикалне странке.

63. ДРАГИ ПРИЈАТЕЉИ, инв. бр. 2898
Ужице, 20. априла 1926. (24 × 31)

Позив Петронију Стојићу, пензионеру из Крушчице, да дође на радикалски збор за општину крушчичку који се сазива ради уписа нових чланова у Радикалну странку, као и ради уписа у Омладину Народне радикалне странке.

64. ДЕМОКРАТИМА И ПРИЈАТЕЉИМА ДЕМОКРАТИЈЕ СРЕЗА АРИЉСКОГ, инв. бр. 2888
Ужице, 8. септембра 1927. (23 × 31)

Срески одбор Демократске странке сазива велики збор на коме ће се говорити о политичкој ситуацији у земљи, новим изборима за Народну скупштину итд.

65. ДРАГИ ПРИЈАТЕЉУ, инв. бр. 2897
Ужице, 11. септембра 1927. (21 × 33)

Плакат садржи посланичку листу Радикалне странке ужичког округа. На листи се налазе: Миша Трифуновић, Андра М. Станић, Милорад А. Вујић и Аца Дридаревић.

66. КО ЈЕ МИЛЕНКО ГЛИШИЋ, инв. бр. 2878
Ужице, септембра 1927. (30 × 46)

Памфлет против Миленка Глишића, носиоца листе Демократске странке за округ ужички, пише Миливоје Станојевић, земљоделац из Пријановића.

67. ЗЕМЉОРАДНИЦИМА ОКРУГА УЖИЧКОГ, инв. бр. 2880
Ужице, јула 1927. (31 × 47,5)

Окружно веће Савеза земљорадника издаје изборни проглас и програм Земљорадничке странке.

68. РАДИКАЛИМА СРЕЗА АРИЉСКОГ, инв. бр. 2864
Ужице, августа 1927. (30,5 × 47)

Срески одбор Народне радикалне странке сазива збор радикала пред изборе, 11. септембра 1927. године.

69. РАДИКАЛЦИМА ОКРУГА УЖИЧКОГ, инв. бр. 2865
Ужице, септембра 1927. (32 × 48)

Окружни одбор Народне радикалне странке издаје проглас пред изборе, 11. септембра 1927. године.

70. ЗЕМЉОРАДНИЦИМА ОКРУГА УЖИЧКОГ, инв. бр. 2881
Ужице, 1. септембра 1927. (32 × 47)

Памфлет против дванаест кандидата — нерадника, који се налазе на челу земљорадничке листе пред изборе 1927. године.

71. НОВОСАДСКИМ РАДИКАЛИМА, инв. бр. 3724
Нови Сад, 30. октобра 1927. (16 × 23,5)

У плакату се износи програм Радикалне странке пред изборе који ће се одржати 6. новембра 1927. године. У програму су посебно истакнути захтеви за решавање разних комуналних проблема Новог Сада, као и за решење аграрног питања.

72. ГАЛА ПРЕДСТАВА — ЛИЛИПУТАНСКА ТРУПА, инв. бр. 2871
Крушевац, 18. априла 1928. (16 × 22)

Плакат доноси програм и састав лилипутанске трупе, из иностранства, на њеном гостовању у Крушевцу. (Оперно певање, танцовање, живописност, акробатство, атлетство, боксовање и музика.)

73. ПОЗИВ НА УПИС АКЦИЈА ПРИВИЛЕГОВАНЕ АГРАРНЕ БАНКЕ А. Д., инв. бр. 2876
Београд, маја 1929. (57 × 76)

О пословању Привилеговане аграрне банке, о условима штедње и условима давања кредита. (Плакат је овичен правоугаоником израђеним у народној орнаментички.)

74. САВЕЗ СОКОЛА КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ — УПУТСТВО ЗА САКУПЉАЊЕ ЛЕКОВИТОГ БИЉА, инв. бр. 2872
Београд, 1930. (21 × 29)

У плакату се износе основни подаци, са карактеристикама појединих врста лековитог биља, о начину и времену прикупљања тог биља итд.

75. АМЕРИКАНСКА БЕСПЛАТНА ШКОЛА ВЕШТАЧКОГ КРОЈЕЊА, ШИВЕЊА И ВЕЗА, инв. бр. 2873
Крагујевац, није датирано (23 × 31)

Милован Бјелица млађи, агент „Сингер“ дућана, врши упис на бесплатан течај кројења и шивења који се одржава у Ариљу и нуди на продају шиваће машине по повољној цени.

76. ГРАЂАНИМА СРЕЗА АРИЉСКОГ, инв. бр. 2895
Ужице, 30. октобра 1936. (23 × 32)

Срески одбор Југословенске радикалне заједнице позива све грађане Ариља да 4. новембра изађу на збор ЈРЗ, на коме ће чути истину о раду и циљевима Краљевске владе и Југословенске радикалне заједнице.

77. КАКВЕ БАКЕ ПРИМА „ПРИВРЕДНИК“, инв. бр. 2874
Београд, 1937. (14 × 12)

У плакату се износе услови за пријем ђака у „Привредникове“ школе.

78. БИРАЧИМА ГРАДА ПИРОТА И СРЕЗА НИШАВСКОГ, инв. бр. 720
Пирот, 11. децембра 1938. (22,7 × 31,2)

Плакат је писан поводом избора за народне посланике. Странка Удружене опозиције, са својим шефом Ацом Станојевићем, предлаже за посланика Вукашина Јовановића, а за његовог заменика Војислава Аранђеловића. На плакату се налази и слика Вукашина Јовановића.

79. БЛОК НАРОДНОГ СПОРАЗУМА — УДРУЖЕНА ОПОЗИЦИЈА, инв. бр. 721
Пирот, 11. децембра 1938. (15,7 × 23,2)

Удружена опозиција, са својим шефом Ацом Станојевићем, предлаже за посланика Вукашина Јовановића, а за његовог заменика Војислава Аранђеловића. На плакату се налази и слика Вукашина Јовановића.

80. СВИМА ПРИЈАТЕЉИМА СЛОБОДЕ, инв. бр. 722
Пирот, 11. децембра 1938. (15,7 × 23,2)

Удружена опозиција, на челу са Ацом Станојевићем, препоручује за народног посланика Вукашина Јовановића, а за његовог заменика Војислава Аранђеловића.

81. ДРАГИ ПРИЈАТЕЉУ, инв. бр. 723
Пирот, 11. децембра 1938. (?)

Удружена опозиција, на челу са Ацом Станојевићем, позива пријатеље странке да се што више заузму за своје истакнуте кандидате Вукашина Јовановића и његовог заменика Војислава Аранђеловића.

82. ЈРЗ ИЗГРАЂУЈЕ ЈУГОСЛАВИЈУ, инв. бр. 2883
Београд, 1938. (16 × 23)

Предизборни плакат у коме се позивају бирачи да гласају за Милана Стојадиновића.

83. БЛОК НАРОДНОГ СПОРАЗУМА, инв. бр. 2889
Београд, 15. новембра 1938. (12 × 16)

Главни одбор Демократске странке ариљског среза позива пријатеље да гласају за Јеротија Новитовића и Петра Радојевића.

84. ДРАГИ МОЈИ ПРИЈАТЕЉИ И РАТНИ ДРУГОВИ, инв. бр. 2890
Београд, 11. децембра 1938. (24 × 31)

Гојко М. Новитовић позива бираче да гласају за листу др Милана Стојадиновића, на којој се налази и он као кандидат за народног посланика и његов заменик Милоје Драшковић.

85. ЕВО ШТА ЈЕ МИЛАН СТОЈАДИНОВИЋ УЧИНИО ЗА СЕЉАКА, инв. бр. 2903
Београд, 1938. (47 × 63)

У плакату се износе статистички подаци о кретању цена пољопривредних производа у периоду 1934—1938. (Плакат је илустрован и урађен у вишебојној техници, у Литографији Беранек.)

86. ДЕЛА ГОВОРЕ, инв. бр. 2900
Београд, 1938. (15 × 23)

У плакату се позивају бирачи да гласају за листу Милана Стојадиновића и износе се статистички преглед привредног напретка Југославије за период 1934—1938.

87. ДЕЛА ГОВОРЕ, инв. бр. 2901
Београд, 1938. (62 × 92)

У плакату се позивају бирачи да гласају за листу Милана Стојадиновића и износе се статистички преглед привредног напретка Југославије за период 1934—1938.

88. МИ НЕ ДАМО ДА НАМ РАЗДЕЛЕ ЈУГОСЛАВИЈУ, инв. бр. 2902
Београд, 1939. (63 × 95)

У плакату се износе предизборне паролe којима се позивају бирачи да гласају за листу на чијем се челу налази Милан Стојадиновић.

89. РЕЗОЛУЦИЈА ДЕСЕТЕ СКУПШТИНЕ САВЕЗА СОКОЛА КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ, инв. бр. 2875
Београд, 27. октобра 1940. (21 × 29)

У резолуцији се говори о потреби за народним јединством и јачањем соколског покрета.

90. КО ЈЕ ПОП ВОЈА ЈАЊИЋ, инв. бр. 728
Београд, није датирано (24 × 31,4)

Овим памфлетом протојереј Јован Петровић истиче да је Воја Јањић подмитљивао и „развратник у свештеничком руху“. На плакату се налази и слика попа Воје Јањића у тренутку пијанчења.

91. СВИ СУ ИСТИ, НЕ ВЕРУЈТЕ НИКОМЕ, инв. бр. 727.
Београд, није датирано (15,2 × 23,7)

Плакат је писан после смрти патријарха Варнаве, поводом избора његовог наследника.

92. БЕОГРАЂАНИ, инв. бр. 724
Београд, није датирано (31,6 × 47,5)

Плакат садржи проглас Месног одбора Омладине ЈРЗ и Клуба студената ЈРЗ „Словенски југ“, поводом гласања за Конкордат. У прогласу се говори о тиранији Петра Живковића и Бошка Јевтића, а истичу се правилни ставови др Милана Стојадновића, који је за Конкордат.

93. УПУТСТВО ЗА СВЕ СОПСТВЕНИКЕ ЗГРАДА И СТАНОВНИКЕ ГРАДА БЕОГРАДА У ЦИЉУ ОДБРАНЕ ОД ВАЗДУХОПЛОВНИХ НАПАДА, инв. бр. 2223
Београд, 1933. (69 × 100)

У Упутству се дају опширна објашњења у циљу одбране од ваздушних напада и приказују ознаке станица и екипа појединих служби за заштиту од непријатељског дејства из ваздуха.

94. ДРУШТВО ЗА ПОТПОМАГАЊЕ СИРОТНИХ ДЕВОЈАКА ПРИ УДАЈИ, инв. бр. 2870
Београд, није датирано (24 × 31)

О бесплатном уступању биоскопа од стране власника Исака Катариваса Бубија Друштву за потпомагање сиротних девојака при удаји, да би се у њему давале представе 4. 5. и 6. јула у корист Друштва.

95. СТРАХОВИТА ПОПЛАВА У КРАГУЈЕВЦУ, инв. бр. 2869
Параћин, није датирано (28 × 41)

У плакату се говори о великој поплави која је задесила Крагујевац када се излила река Лепенац. Поред огромне материјалне штете, у овој поплави било је и око 60 људских жртава.

96. ПОЗДРАВ СА АЕРОПЛАНА, инв. бр. 2222

Ниш, 1918. (12 × 16)

Народни посланик и резервни капетан Алекса Жујовић честита својим пријатељима ослобођење и наступајуће празнике.

97. ГУСЛЕ ЈАВОРОВЕ, инв. бр. 1559

Београд, 1924. (25 × 36)

Плакат је рађен у боји и продавао се у корист фонда сиромашних студената и у корист ратне сирочади. У средини плаката налази се Душанов грб и стихови Б. Радичевића „Гусле моје, овамо те мало!“, стихови Филипа Вишњића и стихови др А. А. Ј.

98. СВЕКРВА, инв. бр. 725

Стари Бечеј, 1905. (31 × 36,5)

Плакат представља позив Старобечејске српске певачке дружине на беседу са позоришном представом и игранком поводом Ускрса 18. априла 1905. Приказиваће се драмска дела Мите Калића „Свекрва“ и „Гост“.

99. ЖЕНСКА ЗАНАТСКА ШКОЛА ПРИРЕЂУЈЕ ЗАБАВУ..., инв. бр. 1556

Призрен, 1920. (10 × 16,5)

Женска занатска школа у Призрену позива Ђорђа Камперелића, окружног проту, на велику забаву са концертом, лутријом и игранком.

100. ОБЈАВА О ВЕЛИКОМ ВАШАРУ У ВЕЛИКОМ БЕЧКЕРЕКУ, инв. бр. 118

Велики Бечкерек, 3. новембра 1873. (20 × 32)

Великобечкеречки магистрат издаје објаву да ће се годишњи велики вашар у Великом Бечкереку, који због колере није одржан 17. августа, одржати накнадно, од 21. до 24. новембра. (Плакат писан на мађарском, српскохрватском и немачком језику.)

101. САОПШТЕЊЕ, инв. бр. 119

Београд, 18. новембра 1942. (45 × 64)

Виши СС-фирер и заповедник полиције у Србији Мајснер издаје саопштење о осуди на смрт 16 лица оптуженх за припадање организацији Драже Михајловића и неовлашћено ношење оружја. У плакату се наводе имена 13 лица стрељаних 18. новембра 1942. године.

102. НАРЕДБА НЕУСТРАШИВОГ ВОЈВОДЕ ЈАВОРСКОГ, инв. бр. 2225

Ужице, 28. јуна 1942. (41 × 51)

Војвода Јаворског четничког одреда Бож. Р. Ћосић позива српски народ да истраје „у овим мучним и тешким временима страдања и искушења..., да цени и поштује високе војничке квалитете немачких армија, да Немци увиде да им српски народ није непријатељ“.

103. СРПСКОМ НАРОДУ МОГА КРАЈА, инв. бр. 2224

Ужице, 26. јуна 1942. (21 × 29)

У овом шапирографисаном летку Бож. Р. Тосић, војвода јаворски, покушава да одбрани име четничког војводе Радомира Бекића „од свих неистина које се о њему проносе“.

104. МОРАЛ ПРОБУЂЕНОГ НАРОДА, инв. бр. 2062

1943. (15,5 × 21,5)

У летку се говори о завери Енглеза, Американаца и Совјета против немачког народа, и о заслугама Немачке за судбину Европе.

105. ВИ ЈОШ НЕ ЗНАТЕ, инв. бр. 2061

Није датирано (15 × 22)

Овим летком указује се чиновницима, занатлијама, трговцима, сељацима и радницима на опасност од „Четврте комунистичке интернационале“; помиње се Стаљин.

106. ИНВАЗИЈА, инв. бр. 2060

Београд, 1944. (10,5 × 15,5)

У летку се говори о могућности и могућим последицама англо-америчке инвазије Србије.

107. СРБИНЕ, БРАТЕ, инв. бр. 1558

Није датирано (15 × 23,5)

У овом летку национална омладина тражи прилоге за све пострадале у овом непотребном рату „у који су нас увукли плаћеници енглеских лордова и јудео-большевика“.

108. УПОЗОРЕЊЕ, инв. бр. 1557

Нирнберг, 1942. (15 × 21)

У овом летку командант официрског логора ратних заробљеника XIII^b из Нирнберга прописује родбини заробљеника начин слања писама и пакета. (Писан на немачком и српскохрватском језику.)

109. ОГЛАС, инв. бр. 1555

Вуковар, 16. колovoза 1942. (15 × 23,5)

Уред вишег редарственог повереништва за Велику жупу Вука издаје оглас покретног преког суда који је заседао у Руми и изрекао пресуду којом осуђује партизанае, припаднике Комунистичке партије, седамнаесторицу на смрт стрељањем а петорицу на по десет година робије. Наведена су имена свих осуђеника, године старости и места рођења.

110. БУВИН УЈЕД, инв. бр. 1553

Није датирано (10,5 × 14,5)

У летку се говори о немачкој војној сили и о томе да су Совјети назвали америчко-енглеско ангажовање на Сицилији у току другог светског рата „уједом буве у стражње ноге једног слона“. Немачка команда се апсолутно слаже са таквом оценом сопственог пораза на Сицилији.

111. ПРОГЛАС ВОЈВОДЕ ПАВЛА БУРИШИЋА НАРОДУ ЦРНЕ ГОРЕ И САНЦАКА,
инв. бр. 1554
Априла 1944. (13,5 × 20,5)

Овим летком војвода Павле Буришић позива народ Црне Горе и Санцака да пружи отпор партизанима, који су приказани као непријатељи Српства.

Саво Андрић

ПЛАКАТЫ

В этой небольшой заметке о коллекции „Плакаты“ Исторического музея Сербии даны описание и содержание сюжетов всех наиболее примечательных плакатов из области культурной и политической истории Сербии.

В собрании представлены плакаты конца XIX и начала XX веков, затем плакаты, появившиеся между двумя войнами и в течении Второй войны. В кратких чертах автор особо говорит и о значении плакатов и об их важности в документальном, познавательном и музееведческом отношении.

Саво Андрић

СОЦИЈАЛНА ДЕМОКРАТИЈА РУДАРИМА

Другови рудари!

Вама, који на дубоке утробе земљине надиете руду и с опациошћу за свој живот стварате милиуне богатства капиталистима и капиталистичким компанијама; вама, који целог свога века радите а остаете без игде ичега; вама, на које се натреса од директора до штајгера и од министра до жандара; вама, који заслужујете највише уважења а које би сваки хтео да омаловажи, — вама се обраћа Социјална Демократија, стара познаница ваша, стари заштитник и бранилац ваш, једина Партија која вас је помагала у свакоме погледу, која вас је бранила од поткупљене власти и која вас је штитила од безмерне експлоатације капиталиста и капиталистичких компанија.

Опомените се, другови рудари; сетите се да је Социјална Демократија увек била уз вас и с вама, да вас је бранила и штитила. Кад је злогласни Сала Новаковић доводио полицију, жандарме и војску да пушкара Јадне рударе који су тражили правде и правичне и који су изискивали да их господа не пљачкају скупим материјалом и лажном мером, онда је била једина Социјална Демократија која је пожурила у редове рудара да их одбрани, која је ради њихове одбране приређивала зборове и демонстрације у Београду и чiji је посланик у Народној Скупштини уложио протест и успео сурвати једно неспособно стање које је тада на Сењском Руднику издало. Кад је извођена полиција и војска на Вршку Чуку и Бор, онда је једина Социјална Демократија пожурила у више редове да вас одбрани, да вас сачува, да вам обезбеди победу; изасланици Социјалне Демократије су се недељама мрзли и злогласни заједно с вама у Вршкој Чуки, хиљаде динара је Социјална Демократија потрошила на тај штрајк, али је успела да вас одбрани и да сруши ваше непријатеље! окружног начелника по злу чувеног Васу Митића који вам је животно био досадно и директора Конига који вам је душу на вомук испијао, и да се други ред тамо заведе. Кад су гањани рудари у Мајданпеку, онда им је једина Социјална Демократија притекла у помоћ, бранила их, ради њих у Београду зборове и демонстрације при-

ређивала. Није било ни једног рударског јавља на који се није одвајала Социјална Демократија свом преданошћу својом и свом снагом својом.

Другови рудари!

Социјална Демократија је била, јесте и остаће једини пријатељ ваш, једина Партија ваша. Стога је ваша дужност да листом пријетете њој, да искуните њезине редове, да вашом снагом припомогнете делу ослобођења вашег и целе радничке класе на коме Социјална Демократија непрестано ради. То у толико пре треба да учините због тога, да би се могло укинути познати злогласни Рударски Ред који је пре четири године прописан и који окова најстрашнијим оковом, да се Рударски Закон измени у корист а не на штету вашу, да добијете осигурање и обезбеђење, да се спасете опасности у којима сте данас свакога часа било од рђаве грађе за цимеровање, било од воде која се не прпе, било од дуфтова и тасова који се не пуштају, било од одроњавања или од ватре у рудницима која се не спречава. Ви пропадате и гините зато што капиталисте тако ђе, а они вас обмањују како је то Шоко Бергман хтео!

Другови рудари!

Опомените се шта је за вас учинила Социјална Демократија, па онда у недељу 1 априла не узлите у руднике; нека слахе остану пусте, нека окна и штолне буду без рудара, нека сви хоризонти буду празни, нека се и у галеријама не чује копање руда. Тогг дана сви, колико год нас има, изађите на биралиште и тамо гласајте за посланике кандидате наше Партије, Ваше Социјалне Демократије, те да и ви и цела радничка класа имаднете што већи број својих представника у Народној Скупштини, те да се потпуније бранимо од насиља власничкога, од деранга државног и од пљачке капиталиста и капиталистичких компанија.

Не заборавите, другови рудари, на своју свету дужност и на своју прву потребу: гласајте за Социјал. Демократију!

Добра срећа! Гланк ауп!

ГЛАВНА УПРАВА
Српске Социјалне Демократије.

ТЕЛЕГРАМ

СТРАХОВИТА ПОПЛАВА

У КРАГУЈЕВЦУ.

Велика несрећа задесила је Крагујевац у уторак 6. априла. Тог дана изненадно је дошла са гружанске стране силна вода, која је јурила не само коритом Лепенице, већ и улицама. За неколико минута цела је варош била у води. Услед тога доњи део вароши тотално је уништен, јер је са читавих 2 метра био у води. Становници су се спасавали како је који могао, али су многи нашли смрт у води.

Грађани, који су се затекли по поштовницама, морали су се пењати на столице и тако чекати помоћ.

Отац и маи једног дечака, кога вода беше дохватила, јурнувши за њим да га спасу, и сами пропадоше.

Фабрика - тополивница и касарна такође су у води. Штета ће изнети на милионе. Многи војници, спасавајући државне коње подавили су се. Људских жртава има око 60.

Спасене породице смештене су у гимназији и јавним зградама. Многи и многи дућани у доњој чаршији потпуно су уништени и сву је робу вода разнела и упропастила. Услед тога многи ће трговци пострадади.

Железничка станица је поплављена и пруга до Лапова покварена, те је саобраћај обустављен.

Ова силна вода јурила је ка Лапову и упут је многа села и варошицу Баточину опустошила, а пругу између Багдана и Лапова у дужини са читавих 700 метара покварила, те је због тога већ три дана и на главној прузи прекинут саобраћај с Београдом.

У Крагујевцу је неописани страх да се поплава не понови, јер је небо стално облачно.

Црна на белом плакату је издати од „Савеза“

ГУСЛЕ ЯВОВОЕ.

СЪОБЩАЕМЪ ТЕБѢ
ОБЪЯВЛЕНІЕ ПРАВИТЕЛЯ
О ТОВАРАХЪ И ЦѢНАХЪ
ОБЪЯВЛЕНІЕ ПРАВИТЕЛЯ

ВЕРУ СВОЮ И СВОБОДУ АСАНИНЪ,
СЛАВУ СВОЮ И ВѢРУ СВОЮ,
ЯВОВОЕ ГУСАЛО ОТЪСТАВИШЬ,
У АСАНИНЪ ВЪСЛАВЪ ОТЪСТАВИШЬ.

(С. А. А.)

ВЕРУ СВОЮ И СВОБОДУ АСАНИНЪ,
СЛАВУ СВОЮ И ВѢРУ СВОЮ,
ЯВОВОЕ ГУСАЛО ОТЪСТАВИШЬ,
У АСАНИНЪ ВЪСЛАВЪ ОТЪСТАВИШЬ.

(С. А. А.)

ДРУШТВО ЗА ПОТПОМАГАЊЕ СИРОТНИХ ДЕВОЈАКА ПРИ УДАЈИ.

Осведочени пријатељ хуманих установа г. ИСАК КАТА-
РИВАС—БУБИ, уступно је свој

БИОСКОП

на „Малом Калемегдану“ друштву за „Потпомагање и удомља-
вање сиротних девојака“ на 4 дана.

Поводом тога, управа поменутог друштва даваће те пред-
ставе у том Биоскопу на дан **4, 5, 6 и 7 Јула**. Представе по-
чињу од 4 сата по подне до 11 сати у вече.

Србни назда готов, да хуманитарне установе за добротворне
циљеве својим обилатим прилогом потпомогне, Управа се нада,
да ће сваки грађанин својом посетом потпомоћи ово друштво
како би управа била у могућности свој тежак али племенити и
узвишени задатак што боље могла вршити.

Дирекција је за ту циљ нарочите слике добила.

Улазна је цена за ових 4 дана дневних представа од 4
до 7 сати по дин. 0.60 од особе; а вечерњих представа од 9 до
11 сати у вече у башти 1.— динар, а у локалу динара 0.60.

Управа.

Штампарица Борја Муца и М. Карина, Београд.